

تاریخ عثمانی انجمنی

مجموعہ

ایک آیدہ برنشر اولنور

مندرجات

فؤاد پاشا قوناغی نصل مالیه دائرہ سی اولدی عبدالرحمن شرف
تعلیمات شہید علی پاشا محمد غالب
قویون آطہ لری اوکنده کی د کیز حربی وساقزک قور تاریلشی . صفوت
ابراہیم متفرقه دوکتور قاراچون
» » ذیل انجمن
روم سلجوقی دولتنک انقراضیہ تشکیل ایدن طوائف ملوک . احمد توحید
تفرقه : تاریخ سلطان محمد خان ثانی؛ مؤلفی قریتو وولوس . مترجمی قارولیدی

فیثائی ۵ غروش

استانبول

ایمپریال کتب خانہ و شریکاتی

مطبعہ بیروت شامی شری

۱۳۲۸

روم سلجوقی دولتک انقراضیه تشکل ایدن طوائف ملوک

(برنجی جزء دن مابعد)

هولا کونک تبریزده تشکیل ایتدیکی ایلخانیه دولتی تاتارلری فرستدن استفاده ایتکده دقیقه فوت ایتمه دیلر . نهایت رکن الدین قلیچ ارسلان رابع (۶۵۸ - ۶۶۳) ظاهرأ مستقلاً ممالک رومه سلطان اولدی فقط حقیقته تاتارلره بنده اولشیدی .

سلطتدن مهجور قالان کیکاوس ثانی به کلنجه مغول مقبلرندن تخلیص جانله قیصر رومه التجا ایتدی . برمدت استانبولده قالدقدن صوکره دشت قیقاچه کیتدی . اون سکرته صوکره ۶۷۷ نه سنده صرای [۱] (صرای) شهرنده وفات ایتدی . بیوک اوغلی اولوب بالآخره نائل سلطت روم اولان سلطان غیاث الدین مسعود ثانی به مرض موتنده ایتدیکی نصیحتدن آکلاشلدیقه کوره سؤاداره سی اسبانی درک ایتش واوغلنده حسن اداره حقته وصایاده بولونمشدر .

قلچ ارسلان رابع اسماً ورسماً حکمدار ایسه ده حکمی اطرافه جاری دکل ایدی زمام اداره ممالک پروانه معین الدین سلیمان النده ایدی . یوقاروده حیثی ذکر ایتدیگمز صاحب مذهب الدین علی الدیلمی نک مخدومی اولان پروانه سلیمان سلطان عزالدین کیکاوس ثانینک فرارندن صوکره وعد سابقی انجرازاً شرف الدین مسعود بن خطیری نیکده به سرلشکر تعین ایتشدی . ابن خطیر سؤاداره سیله معینی دلکیر ایتدیکندن شکایتچیلر چوغالیدی مرکز سلطتدن وقوعبولان نصایحه حواله سع اعتبار ایتیره درک قرد وتمرط طریقته سالک اولدی . سلطان رکن الدین

قلج ارسلان رابع پروانه‌ی کندیندن مغیر ایتمک ایچون‌س جیقارماز ایدی . برکیجه جمله‌سی پروانه‌یه منسوب اولان مقربلریله مصاحبت ایدرکن « نیکده‌ی شرف‌الدین معمود بن خطیردن استخلاص ایتمه‌لیدر . پروانه ومنسوبی مملکت‌مزه متولی اولدی . بوکیشله سنه آتیه‌ده مملکت‌ده حکمنز قالمایه‌جق . باری حضورایلخان اعظمه وارده‌یم ظلمه‌نک ممالکمه استیلاسی عرض ایده‌یم » مآلنده اداره لسان ایتدی . وخواه ناخواه پروانه‌یه تملیک ایتمش اولدیی سنبوک استردادنی ایما ایدر کلماتده علاوه ایلهدی .

مقربلر همان قلیج ارسلانک منوی ضمیرنی ابن خطیره ابلاغده‌قصور ایتمه‌دیلر . بولمین‌ده درحال توقادده بولنان پروانه نزدیکه عزیمتله وخامت عاقبتلرنی آکلادی . کونلرجه مداوله افکاردن سوکره بیچاره سلطان رکن‌الدین قلیج ارسلان رابی اتهام ایچون ممالیک اتراک مصردن ملک ظاهر رکن‌الدین بیبرس بندقداری (۶۵۸ - ۶۷۶) ایله متفق اولدیغنی و بو سبیدن طولای هر ایکینک وجودنی ازاله‌یه متشبث بولندیغنی طرف ایلخان اعظمدن ممالک روم ویرکونی جایته مأمور مغول امراسنه بیلدیرمه‌کرار ویردیلر پروانه ترتیب ایتدیکی هدیه‌لرله ابن خطیری مغول بکترینه کوندردی . ذاتاً بویله وسیله‌لره چارچشمه‌لر متظر بولنان مغوللر فرصتی قاچیرماق ایسته‌مه‌دیلر سلطان رکن‌الدین قلیج ارسلان رابی آقسرائه دعوت ایتدیلر . قلیج ارسلان آقسرائه عزیمت ایتدی . طرفین برقاچ‌کون یکدیگرینه ضیافتلرده بولوندی برضیافتده تاتار بکتری پروانه‌ی سعایتده بولونانلرک کندیلرینه تسلیمنی سلطاندن قهرراً طلب ایتدیلر . سلطان ایرته‌سی کونه قدر مهلت ایسته‌دی فرداسی کونکی ضیافتده مغول بکتری طلبلرنی تکرار ایتدیلر سلطان امتاع ایتمکله قدخه زهر قودیلر . زهرلندیکنی حس ایدن قلیج ارسلان آتیه‌ی سنبوک شهره کیتمک ایسته‌دیده‌مه مغوللر یولدن چویردیلر . پروانه مغول بکتریه

چا دردن طشره چیقدی . شرف الدین مسعود بن خطیر برادری ضیا ایله برابر قالدیلر بوسیره ده بیچاره سلطان رکن الدین قلچ ارسلان رابی کان زهیله بوغدیلهر چهارشنبه ۲ جمادی الاولی ۶۶۳ . شهید مشارالیهک روحی سوی جنانه روان اولور اولماز مغوللر قشلاقلرینه کیتدیلهر ولی التعمتیرینک بویله دناشکارانه قتلنه بادی اولان پروانه وابن خطیر کچی خونه ده تعجیل تام ایله قونیه یه کلدیلر سریرسلطه شهید قلچ ارسلان رابعلک هنوزابکی بحق یاشنده بولونان اوغلی غیاث الدین کیخسروئالکی اجلاس ایتدیلهر .

قونیه ده سیواسه الآن موجود اولوب صنایع نفیسه اسلامییه برر انموزج بدیع تشکیل ایتک اوزره جامع ومسجد ومدرسه اوله رق برخیلی مبانی خیریه ترک ایتیش اولان صاحب اتا عنوانیه معروف فخرالدین علی بن حسین پروانه ایله مشترکاً نیابت سلطتده بولوندی . فقط پروانه رفیق نامدار یخیده دشت قیچاقده بولونان سلطان عزالدین کیکوس نانی یه پاره وهدا یا کوندرمکه اتهام ایدره ک ابن خطیرک معاونت دیسه کارانه سیله عثمانحق قلمنه محبوساً کوندردی . بعده مغوللرجه صاحب اتانک برائی ا کلاشلغله محبوسدن قورتولدی بر مدت معزول قالدقن صوکره ینه خدمت دولته کیردی . ۶۸۷ سنه سنده وقوعبولان وفاتندن بر مدت قلیله اولنه کلنجه یه قدر امور اداره ده بولنه رق مهما امکان مملکته خدمت ایتک املنده بولوندی .

پروانه ابن خطیرلری ده ازاله ایتک ایستدی وقت مناسبنده بونلری طوتوب قتل ایتدیرمک ایچون اوغلنی قیصریه یه مأموراً کوندردی . انحق ضیا برادری ایله کندی علیه نه اولان سؤ قصدی خبر آلدی قتلرینه مأمور اولانلری تلف ایدوب عصیان ایتدیلهر . شرف الدین برادری ضیایی ملک مصر بیرس دن استمداده کوندردی . شرف الدین کاه نیکده یه کاه دوه لویه تحصن ایدر ایدی . بر تاتار اردوسی ابن خطیری تأدیه کلدی .

شرف الدین طوتلدی برمدت حبس ایدیلوب صوکره قتل واجزای وجودی
عبءہ لساثرین اطراف مالکده تشہیر وقلج ارسلان رابعك قتلہ باعث
اولان دیگر امراده افنا ایدلدی. پروانه نوبت اعدام کنیدنه کلدیکنی
درک ایتیش ایدی .

ملك مصر بیبرس ایله تاتارلر علیهنه براتفاق خفی عقد ایتدی .
بیبرس سلجوقیلرله مغوللردن متشکل اردویی مغلوب ایدرک قیصریه یی
ضبط ایتدی ۶۷۵ . بیبرس متفقرینه برخیلی زمان انتظارده بولوندی
ایسده پروانه یا حماقتدن یا جیانتدن میدانه چیقہ مادی لکن تاتارلر
کیفتین خبردار اوله رق پروانه یی قتل ایتدیلر .

پروانه سؤ تدبیریه هم کندی وجودینی هدر ایتدی هم ده سلجوقی
دولتک بتون بتون اندرانه سبب اولدی .

فصل مخصوصنده برتفصیل ایضاح اولته جنی وجهله قرمان اوغللری
مملکتک اغتشاش احوالندن استفاده املنه دوشدیلر وقیلہ کنیدیلرخی
حبس ایتیش اولسندن طولای رکن الدین قلج ارسلان رابعه وبوندن
ناشی اوغلنه بقض ایدن قرمان اوغلی محمد بك « بیبرس برشی یاپه مادی .
قیصر رومه ایلچی کوندرسهك سلطان عزالدینك مخدوملرندن استابولده
بولونانلرندن برخی کیتیرهك ایشمز مرتبه قصوايه واصل اولور ایدی .
بووجهله هیچ کیمسه بزمله باشه چیقہ ماز « دیه برکون اجاسیله درد
لشیور ایدی . اوصیره ده ترکمانلر آرمه نده برشخص کور وکنیدینك
سلطان عزالدین کیکاوس نائینك اوغللرندن غیاث الدین سیاوش اولدیتنی
ادعا ایدر ایدی . قرمان اوغلی محمد بك تمنیاته واقف اولان برشخص
برکون تاریخنجه « جبری « لقیله دها معروف اولان سیاوشی آلوب
محمد بك یانه کتیردی . « سفداق « دن قاجش اولان سیاوشی تقی لقبی
بری ده جرینك حقیقه سلطان عزالدینك مخدومی غیاث الدین سیاوش
اولدیتنه شهادت ایتدی . فرض محال اوله رق بویله برشاهد یکانه بیله

اولماسه هواي سلطنت ايله سرمست اولان ومقدما معیتده بولونديني ابن
خطیردن درس جرأت المتش بولونان قرمان اوغلنجه بويله برفرست الدن
قاجیر بیلر می ؟ در حال جری نك پلاسپاره لری جیقاردیلوب زر بفت
ونسیج الباسيله تکریم ایدلش وکندینه بیعت اولنمشدر. پیرس محاربه سندن
طولای قونی نك خالی قالدیغنی حس ایدن محمد بك قونی بی ضبط ایتدی
جری سلطان غیاث الدین سیاوش تحت سلجوقیاته جالس اولدی پنجه
۱۰ ذی الحجه ۶۷۶ . اطرافه فرمانلر یازلدی سکه جری نامه ضرب
اولوندی . (هنوز جری نك سکه لر بندن کوروله مه دی) وزیر اولان قرمان
اوغلنک قراری ايله معاملات حکومتده لسان فارسی ترك ایدیلر ترك
لسان رسمی حکومت اولدی . محمد بك مقصدی وقتيله کنديني
وبرادر لر نی حبس ایتش اولان قلج ارسلان رابك مخدوم سندن یعنی
کیخسرو ثالثدن انتقام آلتی شائبه سیله زنکدار اولماسیدی کنديني حیت
ایله اشتهار ایتش ذوات عالیه میاننده ذکر ایدر ایدك مع مافیه محمد بك وزرانی
ایرانلردن قورتارماغه ولسان رسینك تركه اولمانه غیرت ایتمی
حیت ملیه نه دال اولدیغندن خیر ايله یاده احراردر روم سلجوقی دولتک
لسان رسمی فارسی اولدیغندن بالخاصه ایراندن منشیلر جلب اولونوز
ویا خود قوه قلمیه نه کوومنه نلر رومه کلیر ودرجه درجه ترقی ایدر ك
مناصب عالی بی اشغال ایدر لر ایدی وطن پرورلك خاصه سندن بی نصیب
بولونان وزرانك منافست ومحاسده لری روم سلجوقی دولتک اسباب
انقراضندن بری اولمشدر قرمان اوغلی بوفالک سینی درك ایتش
اولغله کنديني نفوذ نظره مالك اولدیغنی آکلاشیلور .

صاحب اتانك مخدوملری جری بی دفع ایتك اوزره قونی امدادینه
کلیرکن آقشهر جوارنده « قوز اغاج » قریه سنده جری عکرینه
مصادف اولوب حربه باشلادیلر . شجاعتی ايله شهرت شعار اولان صاحب
اتا زاده امیر تاج الدین قرمان اوغلنه هجوم ایتدی . مبارزه ایدرکن

تاج‌الدین آتدن صویه دوشدی قرامان اوغلنک معنی یتیشوب ییچاره‌ی
 شهید ایتدیلر عسکرلری وبالخاصه کرمان ترکلری امداد ایده‌جک یرده
 فرار ایتدیلر برادری امیر سعدالدین خواجه یونس سفر محصاره کیتدی
 اهالی طوتوب جری به و محمد بکه تسلیم ایتدیلر بونی‌ده قرنداشی مرتبه‌سه
 ایصال ایتدیلر جری و محمد بک صاحب اتا وفخرالدین علی نك خزائن
 مدخر بولونان قراحصار دوله‌ی یعنی قراحصار صاحبی محاصره ایتدیلر
 فتحه موفق اولامایه‌رق قونیه‌یه عودت ایتدیلر. جری و محمد بک مغول‌لرله
 حرب ایتک ایچون ارضرومه کیتک اوزره حاضرلق کوزمکده ایکن
 سلطان غیاث‌الدین کیخسرو نالک وفخرالدین علی تانارلرله برابر کلکده
 اولدقلری شایع اولدی. قونیه واقشهر یغمالرندن اله ایتدکلری حیوانلره
 یوکلدوب شهردن چیقاردیلر. اردونک تقریری خبر آلدقلری کی تکرار قونیه‌یه
 کیومک ایسته‌دیلر ایسه ده شهر لیلر کتدیلر نی ایچرو آلامدقلرندن سور خارچنده کی
 محله‌لری یغما ایتدیکدن صوکره یاقوب یاقوب جنوبه طوغری کیتدیلر.
 بوانساده ممالک رومک اصلاحاتنه و جری ایله قرامان اوغلی غااله‌سنک
 ازاله‌سنه طرف ایلتخاندن مأموراً خواجه صاحب دیوان کلدی ارمناک
 ترکرنندن برچوق اسیر آلدی. برچوق مواشی‌ده اغتام ایتدی موسم
 شتا تقرب ایتمکله قشلاغه چکلدنی سلطان غیاث‌الدین کیخسرو نالک و صاحب
 اتا قونیه‌یه کیتدیلر حرب تدارکاتنه باشلادیلر. قرامان اوغلی محمد بک
 ایکی برادری و برعم زاده‌سی وشجاعتنه اعتماد ایتدیکی برقاچ کشی ایله
 خبر آلق ایچون کیرو قالوب جری‌ی ایلرو کوندردی الی مغول الی‌ده
 سلجوقی عسکری موت اوواسنده بولان فرقه‌دن قره‌غول اوله‌رق ایلرو
 کوندردی بولر قرامان اوغله راست کلدیلر اوقله اولامحمد بکی بعده
 ایکی قرنداشی و صوکره‌ده عمجه‌زاده‌سنی اولدیردیلر. بووقه اوزرینه
 سلطان کیخسرو نالک صاحب اتا ایله برابر عصیان ایتش قلاعی ضبط
 و اسایشی تقرر ایتدیلر. نهایت جری ایتدیکی حریده مغلوب

اولوب اختفایه مجبور اولش وکیزلندیکی بردن چیقاریلوب دیری دیری دربی یوزولش و بوسته صمان دولدیره رق شهر و قصبه لرده تشرایدلشدن سلطان کیخسرو ثالث تام راحت راحت حکمران اوله جنی بر صیره ده مرحوم سلطان عزالدین کیکاوس ثانی ک مخدومی سلطان غیاث الدین مسعود ثانی قرعیدن سینوب سواحله کچوب صامسوندن ارزنجانه کیتدی وایلخان ابا قایه ملاق اولدی ۶۷۹ . برسنه صکره ابا قانک دارمجازاته عازم اولسیله یرینه جالس اولان سلطان احمد تبریک جلوسه عازم اولان سلطان غیاث الدین کیخسرو ثالث ایله سلطان غیاث الدین مسعود ثانی به ممالک رومی مقدا هولاکونک ممالک مذکوره بی سلطان عزالدین کیکاوس ثانی ایله سلطان عزالدین قلیج ارسلان رابع ارمنده تقسیم ایتدیکی وجهله تقسیم ایتدی. کیخسرو ثالث بوفضولی تقسیمه رضاداده اولماق ایتیه رک ارزنجانه کلدی اورادن شکایت ایتدی. بالطبع شکایاتی مشر اولمادیقتن واختلالات داخلیه محل ویرمه مه سی صاحب اتایله دیگر رجال سلجوقیه جه ملتزم اولدیقتن افنا ایدیه رک سلطان مسعود ثانی ۶۸۱ سنهنده مفرداً سریر سلطنت سلجوقیه جالس اولدی .

اوچسنه قدر ممالک رومده آسایش تام حکمفرما اولدی ایرانده ظهوره کلن اختلالات رومده سرایت ایله دیکندن بو حضور موقت چوق دوام ایتهدی. ذاتاً سلطان سلجوقینک حکمی لفظی اولوب مانه عالیله ایلخان طرفدن توجیه اولنور ایدی . مسندی غائب ایدن ذات هدایای کرانبا ایله حضور ایلخانه کیدر کوتوردیکی هدیه لر وپاره لرله مأموریتی اعاده ایتدیر ایدی بوبی انصاف امرا ویردکلی هدایا ورشونک آجینسی اهایلدن چیقار ایدی . دیگر طرفندن ده تانارلر اهالی بی صویارلر ایدی مواقعک مناعت طبعیه لرینه بناءً اوچلر یعنی حدودلر بر درجه به قدر امن و حضوره مظهر ایدی . تانارلرک حکمی اورالرده چندان جاری دکلدی .

۶۸۷ ده صاحب اتا وزراندن عزل اولنمغه اقشهر جوارنده «نادر»

کوبینه چکلمش و براز صوکره ارتحال ایتش اولغله ممالک روم احوالی بتون بتون مختل اولدی. تاتارلر سلجوقیلری حکمدن اسقاط ایتک و اهالی بی کندیلرندن صغوتیق ایچون ۶۹۰ ده سعدالدوله اسمنده بریهودی بی رومه وزیر تعیین ایتدیلر. بو حاللردن ییزار اولان اهالی عصیان ایدن سلجوقی شهراده لرینه اتباع ایدرلر ایدی ۶۹۱ ده سلطان معود تائینک برادری رکن الدین قلیچ ارسلان اوج طرفندن عصیان ایدرک ایلرولمکه باشلادی. مغلوباً عازم داربقا اولدی بویله عصیانلر اکیک دکل ایدی فقط ییچاره اهالی سلامت امیدیه تباہ اولیور ایدی. مغول امراسندن رومده بولنانلردن بعضری ده مرکزک اغتاشاشندن استفاده ایله رومده عصیان ایتدیلر سلطان معود ثانی بو عصیانه اشتراک تهمتیه ایلخان سلطان محمود غازان طرفندن جلب ایدلش و همذان ده آلی قونیه رق یرینه سلطنت روم برادر زاده سی علاءالدین کیقباد ثالث بن فرامرز بن کیکاوس عهده سنه توجیه ایدلشدر ۶۹۷. کیقباد ثالث بوتاریخندن چوق زمان اول حتی ۶۸۲ تاریخندن برو ممالک رومک بر قسمنده حکمران ایدی عثمان غازی یه ۶۸۸ سنه سنده طبل و علم کوندردن ایشته بو کیقباد ثالثدر [۱]

سلطان معود تائینک بکلربکیسی یعنی سرعکری اولان سولیش اعلان عصیان ایله رومک بر قاتدها خرابینه باعث اولدقدن صوکره ۶۹۸ سنه سی شعباننده ارزنجان سحراننده امیرجوبانه مغلوب اولش و شام طرفه فرار ایله مشدر.

۶۹۹ سنه سی ایلخان کیقباد ثالثی عزل ایتش و بعده عفو ایله یرینه سلطنت رومی بخش ایله مشده ۷۰۲ تاریخنده تکرار عزل اولنه رق اصفهان کوندلش ایدی اعدامه محکوم اولش ایکن ابتدا عفو اولنمشده بر مدت صوکره یرینه اعدام ایدلشدر. سنه مذکورده همدانده محبوس بولنان

[۱] منشآت سلاطین فریدون بک جلد اول (طبع اول) صحیفه ۵۶ - ۶۰ اثر مذکورک ۴۸ - ۵۵ صحیفه لرله دیگر صحیفه لرنده کیقباد ثالث عثمان غازی یه ارسال ایتش اولدینی سائر منشورلر مقیددر.

روم سلجوقی دولتک انقراضیه تشکل ایدن طوائف ملوک ۱۹۹

سلطان مسعود ثانی حبسدن چیقاریلهرق سلطان روم تعیین اولنمشده
درت بش سنه محبوسیتدن وجودینه ضعف کلی کلش اولدیقندن خسته
لقدن باش قالدیره مایه رق ۷۰۴ده ارتحال ایتمش وسلطنت سلجوقیه روم
وفاتیه ختام بولمشر .

مشارالیهک مخدومی غازی چلی پدربنک حال حیاتنده کیقباد ناکه
رقیب اولق اوزره قسطمونی وسینوب حوالینه تعیین ایدلش ومشارالیه
بحراً غزالره اوقات کذار اولمشر . بونک اخلاقندن ایلروده بحث
ایده جکزر .

بعض تاریخلرده ۶۹۹ سنه منده کیقباد ناکه عزلندن صوکره مخدومی
غیاث الدینک التی آی قدر ممالک رومده حکمران اولدینی وبعده قتل
ایدلیکی محرردر . موزه هایونده موجود یدی یوز تاریخی برغلو (اولو
بورلو) ده مضروب کوش برسکه بوغیاث الدینک سکسی اولمالیدر .

مشارالیهک تفصیلات احواله اطلاع حاصل ایده مدم . [۱]
ارباب تبعدن استرحام یک قاریشیق اولان روم سلجوقی تاریخنک
اوائلی وواخری حقلرنده نتیجه تبعلرینی نشر ایتمه لری ویاخود لطف
علی اللطف اولق اوزره طرف عاجزی به اخبار بیورملیدر .
ایکنجی مقاله ده اصل مقصد تحریرم اولان طوائف ملوکدن بحث
ایده جکم .

ومن الله توفیق

احمد توحید

